

Oponentský posudek na bakalářskou práci:

Komplexní scénografický projekt opery Leoše Janáčka: „Kát'a Kabanová“ Polina Akhmetzhanova

Práce úvodem obsahuje nutné a samozřejmé penzum o díle a také důležité informace ze života a tvorby skladatele opery včetně podstatných ruských reálií doby, dále synopsy díla a libreta vzniklého na motivy A. N. Ostrovského dramatu „Bouře“, podle kterého se opera odehrává. Během vzniku a práci na scénografické koncepci si autorka často kladla z jejího pohledu důležitou otázku „kde a kdy“ s tím, že si nakonec odpověděla, že není až tak nutné přesné historické zařazení a dává ve své koncepci přednost jakémusi bezčasí. Spíše jí zajímá atmosféra, přítomnost řeky Volhy, navozuje lesklý zrcadlící povrch podlahy, který v třetím jednání přesvědčivě sehrává hladinu řeky i s plovoucím nábytkem. Důležitá je také imprese širokého nekonečného výhledu do přírody, oproti strohému interiéru domu Kabanových, který v projektu tvoří minimalistická konstrukce s lesklými skleněnými stěnami s vysokými okny, které jsou pokryty zataženými černými závěsy. Podstatné pro pochopení je i téma víry a náboženství, které musí být také v interiéru zdůrazněno. Pro postavu Kát'i je sebevražda vnímána jako obrovský hřích. Autorka pravoslavnou ikonu nahradila obrazem „Černý čtverec“ K. S. Maleviče.

V třetím jednání předchozí kulisy mizí a vidíme na jevišti ohořelé kusy nábytku, které jakoby pluly nebo se topily v řece. Autorka zde řeší také úlohu sboru, která je u Janáčka vcelku minimální. Oproti tomu si myslí, že je třeba ji rozšířit a posílit, z důvodu potřeby zvýraznit důležitý dramaturgický záměr a to je jeho neustálá přítomnost města Kalinova, na jehož pozadí se opera odehrává. Obraz němeého sboru, jako živé inkarnace Kát'ina strachu na konci opery bere na sebe podobu jakéhosi antického chóru.

V kostýmní koncepci se stala důležitou inspirací jedna fotografie ženy v univerzálním černobílém oblečení, dobře upravené a nalíčené, která se stala vzorem a principem nejen pro kostým Kabanichy. Cílem bylo vytvořit řadu černobílých kostýmů, které by divák vnímal jako něco neutrálního, současného, co neodkazuje přímo ke konkrétní epoše. V některých siluetách lze rozpoznat motiv ruské rubašky, kterou je možno najít i v interpretaci siluety současného oblečení. Celá kostýmní koncepce vychází, jak už bylo napsáno výše, z jakési představy bezčasí a neukotvenosti v jakékoliv historické době.

Velmi důležitou funkci plní sbor „postava sboru“ (antický chór), který se stává černou hmotou vytvářející pozadí, na kterém se objevují hlavní postavy opery. Součástí diplomové práce je detailní a podrobný popis představy finální podoby inscenování opery po jednotlivých obrazech.

Práce na tomto projektu přispěla a přinesla autorce spoustu nového, inspirativního a je příkladem, jak z hlediska hudebního, ale hlavně scénografického, jak k takovému úkolu přistupovat. Snaha o vytvoření přesných atmosfér prazákladních přírodních motivů. V přímém kontrastu s maximálně abstrahovaným strohým interiérem postupně se měnícím a někdy i překvapivě destrující. Při respektování hudební složky díla se zdá být relevantním a dostatečným i pro možnou realizaci v praxi.

Práce obsahuje všechny formální náležitosti, je psána logicky a přehledně s jasným inscenačním názorem mající nepřehlédnutelné výtvarné kvality.

Práci akceptuji a navrhuji proto k obhajobě.

V Praze dne 4. 9. 2018

doc. Karel Glogr